№ 706 ხუთშაბათი, 17 დეკემბერი. 1896—1898 ხუთშაბათი, 17 დეკემბერი № 706

სტამბა და რედაქცია
ტფილისი, სასახლის ქ., სახ.-ახნაურო ქარვასლა.

ხელის-მოწერნი, გაზეთის დასაბეჭდად მიმართოთ რედაქციის დილის 10—3 საათამდე და საღამოს 6—7 დ. „ს. ქ. სახ.“ წიგნის მაღაზიას.

ხელ-მოწერაზე წერილებს რედაქტორი პასუხს არ აძლევს.

ბეჭდის-პირი ბოლოპარაგრაფი რედაქტორისან შეინდობა ითხოვდიდეს.

ტელეფონი № 363

ცნობის ფურცელი

ყოველ-დღიური გამოცემა

გაზეთის ფასი
ერთის წლით 6 მან., ერთის თვით 60 კაპ.
ცალად ნომერი 3 კაპიკი
ფასი განცხადებისა
ერთ ფურცელზეა ტანიერი ერთ ფურ. ფერზე 10 კაპ., მეორეზე—5 კ.

Типографія и Редакція
„Цнобисъ Пурцели“
Гифлисъ, Дворцовая ул. д. Дворянства.
Телефонъ № 363

დამდეგი 1899 წლისათვის მიიღება ხელის-მოწერა

გაზეთ „ცნობის ფურცელზე“

ფასი წლიურად 6 მან., ნახევარის წლით 4 მან., ერთის თვით 60 კაპ.

ვინც ამ თაკვითვე გამოიწერს ერთის წლით, ამას ერთი თვე მეტად დაეთმობა გაზეთი

ქართული თეატრი

ხუთშაბათს, 17 დეკემბერს

ბენეფისი **ვ. ა. აბაშიძისა**

ქართულ დრამატიულ საზოგადოების არტისტებისაგან ქ-ნ ნ. გბუნია-ცაგარლის და ბ. ალექსი-ძესხიშვილის მონაწილეობით წარმოდგენილი იქნება:

I

პირია მოწამესგერი

კომედია 3 მოქმ. გადმოქართ. თავ. დ. ერისთავის-მიერ.

მოქმედნი პირნი:

ბაგდ ანჩხლაქე, ახალგაზდა კაცი	ბ. აბაშიძე
მარიამ, ამისი ცოლი	ქ. რუნდო
მანანა მანკანიანი, მდიდარი ვაჭარი	ბ. ბენდეკანიანი
ეფემია, ამისი ცოლი	ქ. ნერეზაშვილისა
ნუშაძე	ბ. სულიმანიანი
ეროსტანდოი	ბ. ბესარი
ანა ბასათოვანა, ჭაბრისა	ქ. ბენეკანიანი
ნინე ამისი ალა	ქ. ბენეკანიანი-ცაგარლისა
მამარეკანელი მოსამართლე	ბ. ბენეკანიანი
ბასმოვანდელი	ბ. ბესარი
ბოგეა ჭონქაძე, ანჩხლაძის მსახური	ბ. ალიშიძე
სატა, მარიამის ბიცა	ქ. ბენეკანიანი
მეარდნე	ბ. თარეული
სტარეანი	ბ. ალიშიძე
ბორანდეანი	ბ. ბენეკანიანი

II

მოქმედება შიდერერის ბრამიდამ

ყაჩაღები

III

მესამე მოქმედება ა. ცაგარლის კომედიიდამ

ზანუმა

მოქმედნი პირნი:

მაგინ ტეუფელ-ბოტრინგ, მდიდარი მოთაბარდენ	ბ. ბენეკანიანი
ნოსა, ამისი ქალი	ქ. ბენეკანიანი
ანა, ნოსას დედა-ალა	ქ. ნერეზაშვილისა
ტეტეანი ალა	ბ. აბაშიძე
თავ. ვიხო ფეტეანშვილი	ბ. ბენეკანიანი
თავ. ბოტა ფეტეანშვილი	ბ. ბენეკანიანი
ბუთიანანი ხანეკი, მაჭანელი	ქ. ბენეკანიანი-ცაგარლისა

ბილეთების ფასი ჩვეულებრივია

ბილეთების ფასი ჩვეულებრივია

ბილეთების ფასი ჩვეულებრივია

ექიმი

ვ. მ. ჩიკოვანი

ავადმყოფებს იღებს ყოველ დღე დილის 11—12-ზე და საღამოს 7—8 სთსო.

მიზეიოლის ქუჩა, № 16.

Докторъ **К. М. Чиковани**

Михайлов., № 16.

ДОКТОРИ МЕДИЦИНИСА Д. ГИРГВЛИАНИ

ბენკლევსკი

ავადმყოფებს ღებულობს დილის 9—11 საათამდე და საღამოს 5—7 საათამდე.

ბრბოლადგის ქუჩა, ორშანგუნისეული სახლი № 30.

Докторъ медицины и хирургъ

БЕНКЛЕВСКІЙ

Грибоѣдовская № 30, д. бывш. Аршакуни. (Ф.)

სამკურნალო და ამბულატორია

ს. ბ. თოფურიასი

ქუთაისში.

სამკურნალოში 50 საწოლია ავადმყოფთათვის. მიიღებიან ავადმოფნი: შინაგანისა, ნერვიანის, საქირურგია, თვალისა და დედათა ავადმყოფობისანი,

გადამდებ სენით ავადმყოფნი არ მიიღებიან.

ავადმყოფთ სინჯავენ დილის 11 საათიდგან ნაშუადღევის 3 საათამდე. შინაგან და ნერვების ავადმყოფობას სწამლობს **ს. ბ. თოფურია.** საქირურგო ავადმყოფობას და სიფილისს **ფ. კ. ბერარბი.** დედათა ავადმყოფობას მკურნალი ქალი **ვ. თ. კოზანი.**

20 მაისიდამ—დედათა ავადმყოფობის და აკუშერობის Д-ტ **ფ. ბაბუნეიანი.**

თვალების ავადმყოფობას—**ი. კ. ბარშაპარი.**

ამბულატორიასთან არის კაბინეტი საექიმო და საბაქტეროლოგიო გამოკვლევისათვის, ელექტრონით წამლობისათვისა და მასაჟისთვის.

სამკურნალო დოქტორი **ს. ბ. თოფურია.**

Лѣчебница В. С. Топурія въ Кутаисѣ.

ახალი ამბავი

*** ვ. ალაშარის ბუნკერსა. დღეს ქარხოლის თეატრში დანიშნული შეტად სასიტერესო წარმოდგენა ვენის ნიკეფორის არტისტის ვასილის ალაშარის საბენეფისოდ.

წარმოდგენაში მონაწილეობას ღებულობენ ბრბოლად ამ ხეხნაში შეყენი ნიკეფორი და საყვარელი არტისტები ნ. ბაბუნიანცაკიანი და ვლ. ალექსიშვილი. „ეროვნული“ ეროვნული

*** ეკმ ქალებს უფლება. სახალხო განათლების სამინისტროსთან დაარსებულმა კომისიამ საქმიოდ სცნო, რომ სრულიად გაუთანასწორებენენ უფლებით ექიმი ქალები ექიმ მამაკაცებს. ექიმ ქალებს უნდა მიეცეთ მკურნალის წოდება ყველა მითვისებულ უფლებით, და აგრეთვე მედიცინის დოქტორის ხარისხის შეძენის უფლებაც. ქალები თავისუფლდებიან მხოლოდ ექიმის თანამდებობისაგან სამხედრო საკრებულოებში.

*** სამი ბავშვის ერთად დაბადება. ბენგალიაში ერთი ადგილობრივი მცხოვრების ტერ-გრიგორიანცის ცოლს ამ დღეებში სამი ბავშვი დაბადებია ერთად, რომელთაგან ერთი ქალი ყოფილა და ორიც ვაჟი. ტყუპები სრულიად ჯანსაღნი, თუმრმე არიან. მათ მშობლებს ბყოლიათ ოთხი შვილი და ექვსის ხალხს, თუმრმე ეკუთვნიან.

*** ახალდაბანის საქმე. ქუთაისის პოლიციის ნაწილის ზედამხედველის ახალდაბანის საქმის თამბაზე, რომელსაც, ყალბი ფულის გასაღების საქმის შესახებ ცრუ მოწმობის გამო, კატორგა მიუსაჯა ოლქის სასამართლომ და რომელიც შემდეგ ტფ. სამოსამართლო პალატამ გამართლა, გადატანილი იქმნა საკასაციო პროტესტი პალატის პროკურორის ამხანაგის მიერ. სენატმა ეს პროტესტი უყურადღებოდ დასტოვა.

*** თოფლი ბეთომში. 12 დეკემბრიდან ბეთომში თოვა დაიწყო, გინუფყეტელი თოვდა სამი დღის განმავლობაში და დასდო თოვლი 1 არშინის სიმაღლეზე. თოვლისა და ყარისაგან ქალაქში ძლიერ დაზიანდა ტელეფონისა და ტელეგრაფის მავთულები.

*** ქ. გორის ვაჟის ბეტაფეა. როგორც ისმის, გორის ქალაქის თვით მმართველობის შემადგენლობით, ქალაქ გორს ეპატიჟა ინ ვალი, რომელიც მიიცა ამ ქალაქს ხოლერასთან საბრძოლველად 1892 წელს.

*** საქართველოს სამხედრო გზას მგზავრობა. ტფილისის—მცხეთის გზა მერვე ვერსიდან მეთოთხმეტე ვერსამდე გზა შეწყვეტილია 15 დეკემბერს ნაშუადღევის 4 საათზე.

*** ფილოქსერასთან საბრძოლველად დახარჯული ფული. 1897 წ. ფილოქსერასთან საბრძოლველად დახარჯულა სულ 133,600 მანეთი, საიდანაც ამერიკულ ვაზებზე დაუხარჯავთ 46, 500 მ. და ფილოქსერასთან ბრძოლის გამო დახარჯულებულ მევენახეთათვის დაურიგებლათ 2.000 მან.

*** სამის დაკარგვა. სოფ. საგარეჯოს მცხოვრებს ვიღაც ბეგიშვილს დაჰკარგვია სიძე —დომიტრი სოფრომის ძე ზაგორინსკი, რომელიც შტეიგერად იყო ბორჩოლის მაზრის სოფ. ანტალოს სპილენძის მადნებში. ზაგორინსკის შეურთავს ბეგიშვილის ქალი და მხოლოდ წარსულ თვეში, მზითვად აუღია 415 მ. ფულად და 215 ვეძსილი, ხოლო ჯვარის დაწერის ორი დღის შემდეგ, საგარეჯოდან წამოსულა ტფილისში, ცოლს დაპირებია მალე დაბრუნებებია და დაუტოვებია მისთვის მზითვიდან 100 მ. ამის შემდეგ ზაგორინსკი აღარსად სჩანს. ცოლმა რაკი ქმრის ამბავი ვერსიდან გაიგო, შეწუხებულმა დაეწყო მას ძებნა, მაგრამ ვერაფერს გახდა. ამასთან აღმოჩნდა, რომ მის ქმარს ანტალის მადნებში სამსახურისათვის თავი დაუნებებია.

*** ს. ღრმა-ღელეს დამტკიცება „ბასადად“. ტფილისის მაზრის უფროსმა მოახსენა ტფილისის გუბერნატორს, რომ სოფ. ღრმა ღელეში მცხოვრებთ, რომლებიც ამ უკანასკნელ წლებში დასახლდნენ ამ უბანში და რომლებიც უმეტეს ნაწილად ქალაქელ მოსამსახურე პირთაგან შესდგებიან, მეტის-მეტად განლელებული აქვთ ცხოვრება, რადგან, ერთი მხრით, არ გააჩნიანო თავიანთ საზოგადო-საქმეთა მართვა-გამგეობისათვის არავითარი დაწესებულება და, მეორე მხრით, არ მოეპოვებათ წესიერი პოლიცია.

ტფილისის მაზრის უფროსი თანაგრძნობს აღნიშნულ უბნის აღორძინებას და განვითარებას, რადგან მას შეუძლია მოადგაროს ბინების საქმე ტფილისში, სადაც დარიბ-ღატაკ ხალხს დღითი-დღე სულ უფრო და უფრო უძნელდება ცხოვრება უბინობის გამო, და ამიტომ სთხოვს გუბერნატორს დამტკიცებულ იქმნეს ახალი უბანი „პოსადად“ სახელწოდებით „ნინა-კოლოვეო“.

*** გაქცეულ ჯარის-კაცის შეგროვება. 14 დეკემბერს პოლიციამ შეიპყრო გაქცეული ჯარის-კაცი სილოვან ზნეიანე, რომელიც ცხოვრობდა სპარსული პასპორტით და სახელად ირქმევდა ვართან ოვანესოვს. შეპყრობილმა გამოაცხადა, რომ ის არის ქუთაისის გუბერნიის მცხოვრები, 1894 წ. ის წაიყვანეს სამხედრო ს

დახრამილი დაკვდა. გვიკვირდა და ვერ ვგებულსა, თუ რამ მიანგრა-მოანგრია ასეთი მკაცრი ხიდები. „თუ თუ ნიაღვრებს უჩუქნენ?.. ეკითხებოდით ჩვენ თავს. ჩქარა რომა გარემოებამ ყველაფერი გა-ოგვრა. წარ შეუტეხა რამდენიმე გლეხი წურაკეკეთი და ურმით. ისინი მისდგომოდნენ ერთ ჯერ დაუნგრეს ხიდი, იღებენენ ფოლილ ქვებს და ურემზედ ზედნენ. ბრაზ-მორეულები მაშინვე მივეცივდით გლეხებს და შევუეცარეთ: „შენებენს და გაკეთებს მაგეიერია, თქვე ოჯახქორებო, რომ ანგრევთ“?!. „ჩვენ რა, ბატონო, აგერ გვიბრძანებენენ და ჩვენც მი-გვაქვს. სახლს აშენებს და ამ ქვას ახმარებს.“—გვიპასუხეს გლეხებმა ეერთ სურამის მემამულე დაასახელეს.

მართლაც სურამელებს ბევრს ფლილი ქვით აქვთ აშენებული სახლები. თურმე მზად ნაოფი ქვა ხიდებისა და ბოკორებისა უხ-ბარათ ინ ჩვენ კი გვიკვირდა სუ-ამელებს ქარფასი შენობები. ყარგია, ამ მემამულეთ თავიანთ ორგებლობის გულისთვის მაგნე ქალელისთვის მიეყვანათ ხელი, ოლიციას რაღასა სძინავს და ფვალ-ყურს არ ადევნებს, როშელსაც, ჩვენ გვგონია, თავის მფა-ველობის ქვეშ უნდა მიეღო ეს ბზ.

ფრანინი

*** **გუდაუთი.** (აფხაზეთი) აქამდის აფხაზეთში ოშვიათი იყო სკოლები, დღეს-კი ყოველ სამრეგ-ლოში არის თითო სამრეგლოო სკოლა და აგრეთვე სამინისტროკა ხოლო ს. ლიხინაში-კი გარდა სა-ანისტრო და სამრეგლოო სკოლე-ბისა, ორი საქალებო—სასწავლე-ბელიც არის. ლიხინის მაგალითის სუფთ მიბაძონ სხვა სოფლებმაც, რომლებიც ამპირობენ საკუთარი საქალებო სკოლებს დაარსებას. ყველა სკოლები აქ აფხაზებისთვის არის დაარსებული. დღემდე აფხა-ზებს ვერ შეეთვისებიათ სწავლა-ანათალება, დღეს-კი უკანასკნელ ლონისაც არ დაიშურებენ ამ ყე-ოილს საქმისათვის. სხვათა შო-ოის დ. გუდაუთში არსებობს ერ-თი ორკლასიანი სამრეგ-ლოო სკო-ლა და ერთიც ერთ-კლასიანი სა-ანინიტრო სკოლა, რომლის გა-დაკეთება უნდათ ორ-კლასიანად. მაგრამ ამ სკოლებს არ დასჯერე-ბიან და ფიქრობენ დაიარსონ ორი საქალებო სასწავლებელი ერთი სამინისტრო და მეორე სამრეგ-ლოო-საეკკლესიო.

გ. ბაღდავაშვილი.

*** **ს. აბრილაური.** (რაჭა). ეკითხსეთ საქმე. არა ცოტა-�о რაც აბროლაურში არსებობს სახალხო სამკითხველო და კარები კი მეტეტილია; ყურადღებას-კი არავინ აქცევს; რაც აბრ-ოლაურში მოეკალთა ბ-ნი ყ.ლ-ტი გადმოიყვანეს მოიყვანეს სამკითხველოს გაუმჯობესობა, მაგრამ ჯერ-ჯერობით შემწეობა არავის აღმოუჩენია, იმედი გვაქვს ბ-ნი მოკალული სამკითხველოს ხელ ახლად გაადგინებს თორემ შიგ რაც წიგნებია სულ თაგვების სანადარ-დო გახდება.

ტრიფონ მეგ—ლი.

სამეგრელო. ჯიჩაკა ქალი. მკი-თხველ საზოგადოებას გაზეთები-დან უკვე გაგებული ექნებათ, თუ როგორი ყურადღება მიიქცია ყა-ჩაღმა შვილების პატრონმა ქალმა ბარბარე დანელიან ასულმა, ეს მართლაც საყურადღებო და სა-რომანო ამბავი, როგორც გვახ-სოვს ამ მოკლე დროში ფრანგული გაზეთებმაც გადაბეჭდეს. ეხლა უნ-და გაუწყოთ, რომ ეს წუთი-სოფელი, არავის შერჩენია და არც ჩვენს „ლომ-კაცა-ქალს“ შერჩა. ამ დღეებში იგი მოკალულ იქმნა ქურდობაში. საბრალო საქურდ-ლად წასული, მაგრამ გაუგეს და მოკალეს. მ.ხედარს აღმოაჩინეს თურმე საკმაო საჭირო ინარღები. ეცვა ტანზე კაცური ტანისამოსი ჩოხა-ახალუები, ქუდ-ყაბალიანი. მი-ნი სირმაში მოკაჭარული ბრეკეეიანა-ლი საცვეთ-მესტ-ეული და სხვა კა-ცის ყურადღებას იზიდავდა თურ-მე. როდესაც იგი ყანაღიდ გავარ-და მინდორ-ველში, ამბობდიო, მე უნდა მოვკვდე ვეფკაცურად, გამ-ვბრიავის ოდესმე თოფ-ხმალ-ხანჯალი და მოუდოდნელად შეიტ-ყობს ყველა ჩემს სიკვდილსო. ეს რამდენიმე წელიწადია, რაც ეს ყანაღი ქალი სამეგრელოში დათა-რეშობდა, მაგრამ უკანასკნელ წუ-თამდე არასოდეს არ შეხვედრია ხიფათსა. იგი ხშირად უამბანაგდე-ბოდა ყანაღ-კაცებსა და ერთად დადიოდნენ საქურდლად. ცხენზე ჯდომა იცოდა ოსკარი, ირაღ-საც ხმარობდა როგორც კარგი მეომარი, იყო სწრაფი და მარჯვე. მისი ბღვერიალა თვალები უნებ-ლიედ კაცს შეაშინებდა...

ტაფუფუნი.

*** **ახალ-სენაკი.** სამეგრელოოს ბალ-ბუტტოს კრება ახალ-სენაკ-ში. ამ მდგომარე დეკემბერის, 21—22 კრება ექმნება სამეგრელოს სამღვდელოების ბალ-ბუტტებსა. კრებამ უნდა განიხილოს და უზ-რუნველჰყოს მომავალი წლისათვის ხარჯი სასწავლებლის შესანახად და სხვა...

— **ყვარელი.** ახალ-სენაკის ახ-ლო-მახლო სოფლებში ყვავილმა იჩინა. თუმცა-კი ჯერ-ჯერობით გვარიანად იხდიან, მაგრამ ყოველ შემთხვევაში დიდად საჭიროა, ვის-განაც ჯერ არს, ყურადღებას მიაქცევდეს.

— **ამასა.** დეკემბერი პირველი რიცხვიდან კარგის ამინდებით დგებიდა, დღისით თითქმის თბი-ლოდა, მაგრამ 12-ში პირი მოიი-ღუშა და თოვა დაიწყო. 13-ში თითქმის ერთი ციდა თოვლი და-სდო და კიდეც ავრძელებს თოვას. მაღალ ადგილებში მეტი თოვლია და იქაც თოვს.

ჯოჯოხეთის მაშალა.

*** **ს. ბეზანი** (სამეგრელო) **მოსაგალა.** თუმცა წელს მცხოვრენნი აქ, მთელი ზაფხულისა, და შემო-დგომის ხანგრძლივი წვიმების ჭაბ-მა, საზოგადოდ ძალიან ნაკლებ მოსავალს მოგლოდნენ, მაგრამ, მაოდა საბედნიეროდ მოლოდინი ტყუილი გამოდგა და გარდა ყურ-ძნისა, ბლომად მოვიდა ყოველი ჸირნახული: სიმინნდი, ღომი, ლო-ბია, და სხვ. ასე რომ წარსულ წლებთან შედარებით წელს აქეთ თითქმის მეტი და საყოფიერი მო-საგალია, რის გამო დიდად გახა-რებულია საწყალი გლეხის გუ-ლი. მაგრამ ისაკი მეტად აწუ-ხებს მათ, რომ წელს ღვინო ა-სულ მოგსპოთ ან-კი ღვინო საი-დან მოვიდოდა, როცა შარშან-დელმა ზამთრის სასტიკმა ყინვებმა ვაზი სულ ერთიანად გაახმო, ხოლო, რომელი ვაზიც გაუფხმარი გა-დარჩა ყინვას, აკა-ი-ქ ომსაც-კი არა-ფერი მოუსხამს. არა თუ ღვინო, ვვგონებ, ზოგიერთ ოჯახებში საკმე-ლი ყურძენიც-კი არ მოიპოვებო-და. უბედურება ისაა, რომ წელს კიდევ არაფერი!.. და მომავალ წლის ღვინის მოსავალზედაც წინ-და-წინ ეე იმედი გვაქვს დაკარგულ, ვინაიდგან არც ერთ ვაზზედ როლი რქაც-კი არ მოიპოვება გა-ფუმხარი, და თუ ამ გვარად დაზი-ანებული ვაზი როდის გამობრუ-ნდება დმერთმან უწყის.

ოქტომბრის პირველ დღეებში დადგა ძლიერ ცუდი ამინდები; ამა-ვარკა თან საშინელი ქვეანა ქარი, რომელმაც გლეხს ოფლის ღვრით დამუშავებული ყანები მიწასთან გაასწორა, და სულ წყალსა და ტა-ლახში ჩაფლა, და ცოტა არ იყოს რთველის დაწყებაც დაუგვიანდათ; მაგრამ 6-ს ოქტომბრიდგან-კი და-დგა მშვენიერი ბრწყინვალე დარე-ბი, ხალხმაც ფაკი-ფუცით მიჰყვეს ხელი ტეხა-კრეფას, და უკვე 15 დღის განმავლობაში, მშვენიერად დაამთავრეს თავისი ნაპირნახულ-ვის მოწყვა და შენახვა; პირნახუ-ლი ისე მშრალად შეინახეს, რომ ჩვეულებრივ ხელმეორედ გამოტა-ნა და გამზეურება სრულიად არ დასჭირებია.

ცხენის-წყალ-პირელი

*** **დიდი ჯიხაიში.** (იმერეთი) **ძალდობის გამოცხადება.** ბატონო რედაკტორო! ნება მიბოძეთ თქვენი გაზეთის საშვალებით ულრმესი მადლობა შევსწირო იმ ქველმოქ-მედთ, რომლთაც შემწეობა აღ-მოუჩინეს დიდი-ჯიხაიშის წოვნთ-საცავ-სამკითხველოს. სია შემომ-წირველთა: ეკატერინე იაკუბის ასულმა ნაკოლაძემ შვიდი № ქარ-თული ბიბლიოთეკისა“ და „ბაბრი-ელის საუნჯე“ ყარამან ნანეიშვი-ლმა 8 ქართული ახალი წიგნი ღირ-ებული სულ 3 მ. 6 კ. ელენე გიორგის ასულმა მაკვავიანმა 45 რუსული წიგნი (ნობათები სხვა-და სხვა რუსული ტურნალებისა) ღირ-ებული 20 მ., ეკმიმა კონსტანტი-ნე ტ. ლორთქიფანიძემ ექვსი რუ-სული წიგნი ღირებული 3 მ. 30 კ., პლატონ დ. ანჯაფარიძემ ფულად 1 მ. თ, გლახუა გ. ჩხეიძემ უცხო-სტატეთა ლექსიკონი მიხეთ სია-ნისა ღირებ. 8 მ. დ. ერთი ხელთ-ნაწერი ღრამატიკა ანტონ-კათა-ლიკოზისა. (ეს წიგნი მეტად საინ-ტერესოა), დაწერილია აქეთ ლი-ბერ ქაღალდზედ მშვენიერი მხე-დრული ხუცურ-ჩარჩოლი ხელითა.

დ. ჯიხაიშის სამკითხველოს მმართ-ველი პოლკოვნიკ ლორაქვანიძე

სამეცნიერო ცნობა

მეცნიერთა მეტყველება (ბოლოსაკენ)

(შემდეგი *)

ფშატი (ქართული), ფშატ (სო-მხური), ოგდა (თათრული), ლოტ (რუსული), ელეკანეს გორტენნის (ლათინური). ბევრი სხვა და სხვა ჯურისაა, ზოგს მოაქვს წვრილი ნაყოფი, ზოგს კიდევ თითა ყურ-ძნის ოდენა ნაყოფი; სხვა მცენა-რეებივით ნაზი არ არის, ვვარობს ყველგან და ყველა ნიადაგზე, ხო-ლო უყვარს თბილი ქვეყნები, ცივ ქვეყნებში კარგათ ვერ ვვა-რობს. ხე მთლად შეშოსილია ეკ-ლებში, რის გამო მას ხმარობენ ცოცხალ ღობეების მოსაშენებლად. როგორც ღერო, ისე ტოტები, ყლორტები და ფოთლები თეთრი ფერისაა. ნაყოფი შესდგება: შვი-ნდის კურკის ტოლა კურკოთ, ფქვილის მსგავსი ნაყოფი იცის და ზემოდამაც მოთეთრო, ანუ მოყვითინო-მოწითინო კინაი (КОЖИЦЕЮ). ყვავის ყვითლად, მაგ-რამ მის ყვავილს აქეს შესანიშნა-ვი მიმზიდველი სუნი, რის გამო მას ეხვევა აუარებელი ფუტკარი, საი-დამაც ილებს საზრცოს, აგრეთვე ადამიანისოვისაც სასიამოვნო მცე-ნარეა. ამისათვის მე ურჩევ ყველა მემამულეს, ვინც რომ მისდევს ფუტკრის გაშენებას, მან მოიამ�-ველოს ეს მცენარე თავის მამულში.

*) იხ. „ცნ. ფურც.“ № 705.

როგორც გამძლე ხე, მის მასალას მეურნეობაში აქვს დიდი მოთხოვნილება. მრავლდება: თესლით, გადაწყვეთით, პატარ-პატარა ტოტებით და ბღარტებით, გაბაფხულობით და შემოდგომით, ხოლო ნამყენებით კი ზაფხულობით.

ᲨᲣᲚᲢᲣᲚᲘ (ᲥᲐᲠᲗ.) ᲜᲣᲨ (ᲠᲣᲡᲘ.), ᲤᲘᲚᲘᲞᲝᲕᲘᲩᲘ ᲓᲔᲠᲔᲚᲘ (ᲠᲣᲡᲣᲚᲘ), ᲞᲘᲚᲘᲞᲝᲕᲘᲩᲘ ᲔᲠᲐ (ᲚᲐᲢᲘᲜᲣᲠᲘ). ᲛᲪᲘᲜᲐᲠᲔ ᲔᲙᲣᲗᲕᲜᲘᲡ ᲪᲮᲚᲔᲗ ᲥᲕᲔᲛᲔᲜᲐᲡ, ᲐᲛᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲩᲔᲜᲘᲜ ᲔᲠᲐ ᲒᲕᲐᲠᲘᲐᲑ. ᲗᲣᲛᲪᲐ ᲧᲘᲠᲐᲛᲘᲗ ᲮᲗᲘᲠᲐᲝᲑᲐ ᲨᲔᲜᲘᲗᲔᲑᲘᲗ ᲓᲐ ᲮᲔᲚ, ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲘᲡᲘᲗ ᲡᲐᲒᲜᲔᲑᲘ ᲗᲐ ᲜᲐᲧᲝᲤᲘ ᲔᲠᲔ ᲛᲝᲛᲪᲘᲚᲔᲑᲐ. ᲠᲝᲒᲝᲠᲪ ᲒᲐᲛᲫᲚᲔ ᲮᲔᲚ, ᲛᲘᲡ ᲛᲐᲡᲐᲚᲐᲡ ᲛᲔᲣᲠᲜᲔᲝᲑᲐᲨᲘ ᲐᲥᲕᲡ ᲓᲘᲓᲘ ᲛᲝᲗᲮᲝᲕᲜᲘᲚᲔᲑᲐ. ᲛᲠᲐᲕᲚᲓᲔᲑᲐ: ᲗᲔᲡᲚᲘᲗ, ᲒᲐᲓᲐᲬᲧᲕᲘᲗᲘ, ᲞᲐᲢᲐᲠ-ᲞᲐᲢᲐᲠᲐ ᲢᲝᲢᲝᲑᲘᲗ ᲓᲐ ᲑᲦᲐᲠᲢᲔᲑᲘᲗ, ᲒᲐᲖᲐᲤᲮᲣᲚᲝᲑᲘᲗ ᲓᲐ ᲨᲔᲛᲝᲛᲪᲘᲚᲔᲑᲘᲗ, ᲮᲝᲚᲪ ᲜᲐᲛ ᲧᲜᲔᲑᲘᲗ კი ᲮᲐᲖᲤᲮᲣᲚᲝᲑᲘᲗ.

ᲨᲣᲚᲢᲣᲚᲘ (ᲥᲐᲠᲗ.) ᲜᲣᲨ (ᲠᲣᲡᲘ.), ᲤᲘᲚᲘᲞᲝᲕᲘᲩᲘ ᲓᲔᲠᲔᲚᲘ (ᲠᲣᲡᲣᲚᲘ), ᲞᲘᲚᲘᲞᲝᲕᲘᲩᲘ ᲔᲠᲐ (ᲚᲐᲢᲘᲜᲣᲠᲘ). ᲛᲪᲘᲜᲐᲠᲔ ᲔᲙᲣᲗᲕᲜᲘᲡ ᲪᲮᲚᲔᲗ ᲥᲕᲔᲛᲔᲜᲐᲡ, ᲐᲛᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲩᲔᲜᲘᲜ ᲔᲠᲐ ᲒᲕᲐᲠᲘᲐᲑ. ᲗᲣᲛᲪᲐ ᲧᲘᲠᲐᲛᲘᲗ ᲮᲗᲘᲠᲐᲝᲑᲐ ᲨᲔᲜᲘᲗᲔᲑᲘᲗ ᲓᲐ ᲮᲔᲚ, ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲘᲡᲘᲗ ᲡᲐᲒᲜᲔᲑᲘ ᲗᲐ ᲜᲐᲧᲝᲤᲘ ᲔᲠᲔ ᲛᲝᲛᲪᲘᲚᲔᲑᲐ. ᲠᲝᲒᲝᲠᲪ ᲒᲐᲛᲫᲚᲔ ᲮᲔᲚ, ᲛᲘᲡ ᲛᲐᲡᲐᲚᲐᲡ ᲛᲔᲣᲠᲜᲔᲝᲑᲐᲨᲘ ᲐᲥᲕᲡ ᲓᲘᲓᲘ ᲛᲝᲗᲮᲝᲕᲜᲘᲚᲔᲑᲐ. ᲛᲠᲐᲕᲚᲓᲔᲑᲐ: ᲗᲔᲡᲚᲘᲗ, ᲒᲐᲓᲐᲬᲧᲕᲘᲗᲘ, ᲞᲐᲢᲐᲠ-ᲞᲐᲢᲐᲠᲐ ᲢᲝᲢᲝᲑᲘᲗ ᲓᲐ ᲑᲦᲐᲠᲢᲔᲑᲘᲗ, ᲒᲐᲖᲐᲤᲮᲣᲚᲝᲑᲘᲗ ᲓᲐ ᲨᲔᲛᲝᲛᲪᲘᲚᲔᲑᲘᲗ. ᲮᲝᲚᲪ ᲜᲐᲛ ᲧᲜᲔᲑᲘᲗ კი ᲮᲐᲖᲤᲮᲣᲚᲝᲑᲘᲗ.

ᲜᲔᲒᲐᲓᲐᲜᲔᲒᲐ ᲐᲛᲘᲐᲜᲘ

(ᲠᲣᲡᲣᲚᲘᲗ ᲓᲔᲓᲐᲛᲗᲐ ᲡᲐᲡᲐᲣᲑᲠᲝᲑᲐᲜᲘ)

51 ᲓᲔᲓᲐᲛᲗᲘᲠᲘ

ᲞᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘ ᲣᲤᲝᲠᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲗᲐᲛᲐᲒᲜᲝᲛᲐᲠᲯᲕᲘᲡ ᲗᲐᲠᲯᲛᲘᲡᲛᲐᲠᲗᲕᲚᲝᲡ. ᲛᲔᲠᲢᲐᲚᲘᲡ ᲙᲠᲘᲚᲝᲕᲜᲘᲡ ᲓᲐᲜᲘᲨᲜᲣᲚᲘ ᲘᲧᲝᲡ ᲨᲔᲛᲓᲔᲒᲘ ᲛᲝᲜᲐᲪᲔᲛᲘ ᲓᲐ ᲒᲐᲛᲝᲪᲔᲛᲘᲗ ᲓᲐᲛᲬᲔᲠᲚᲘ ᲡᲘᲜᲢᲐᲥᲡᲘ ᲓᲐ ᲒᲐᲛᲝᲪᲔᲛᲘᲗ ᲓᲐᲛᲬᲔᲠᲚᲘ ᲙᲠᲔᲚᲘ ᲓᲐ ᲞᲘᲠᲓᲐᲞᲘᲠᲘ ᲙᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲓᲐᲛᲬᲔᲠᲚᲔᲑᲘᲡ ᲨᲔᲠᲩᲔᲕᲘᲗ ᲡᲐᲧᲝᲤᲝᲓ ᲒᲐᲛᲝᲪᲔᲛᲘᲗ ᲓᲐᲛᲬᲔᲠᲚᲘ ᲝᲠᲘ ᲞᲠᲝᲒᲠᲐᲛᲘᲗ.

ᲑᲝᲚᲝᲛᲝᲣᲢᲔᲜᲘ ᲓᲝᲓᲝᲚᲘ ᲛᲝᲜᲐᲬᲘᲚᲔᲑᲘᲡ ᲛᲘᲛᲓᲘᲜᲐᲠᲔ ᲡᲐᲛᲮᲠᲔᲗᲘᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲨᲔᲡᲬᲝᲓᲐ: „ᲪᲔᲚᲪᲘᲣᲡᲘᲡ ᲓᲐᲜ ᲓᲐᲛᲘᲬᲧᲝᲡ, ᲛᲐᲒᲐᲛ ᲓᲐ ᲪᲔᲚᲪᲘᲣᲡᲘᲡ ᲢᲔᲛᲞᲔᲠᲐᲢᲣᲠᲐ ᲓᲐᲛᲬᲧᲝᲡ“. ᲐᲛᲘᲗᲝᲛ ᲒᲠᲫᲔᲚᲓᲐ ᲡᲠᲣᲚᲘ ᲙᲐᲠᲒᲘ. ᲐᲮᲚᲐᲠᲔ ᲓᲐᲓᲒᲔᲑᲣᲚᲘᲐ ᲧᲝᲠᲬᲘᲡᲛᲝᲛᲬᲘᲜᲐᲠᲔ ᲛᲘᲜᲘᲡᲢᲠᲘᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲕᲘᲗ ᲨᲔᲡᲐᲑᲐᲛᲘᲡᲘ ᲡᲠᲣᲚᲘᲐᲓ ᲙᲛᲐᲧᲝᲤᲘᲚᲘᲐ.

14 ᲓᲔᲙᲔᲛᲑᲔᲠᲘᲡ, ᲡᲐᲦᲐᲛᲝ 8½ ᲡᲐᲐᲗᲖᲔ, ᲞᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘᲓᲐᲜ ᲛᲝᲡᲙᲝᲕᲨᲘ ᲬᲐᲛᲝᲕᲓᲜᲔᲓᲐ ᲓᲘᲓᲘ ᲛᲝᲜᲐᲠᲘ ᲡᲠᲣᲚᲘ ᲐᲚᲔᲥᲡᲐᲜᲓᲠᲘᲡ ᲫᲔ ᲛᲝᲡᲐᲚᲣᲚᲘ ᲛᲔᲤᲔᲡᲐᲗᲕᲘᲡ. ᲡᲐᲛᲐᲠᲘᲜᲘᲓᲐᲜ ᲓᲐᲓᲒᲣᲚᲘᲐ ᲞᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘᲡ ᲞᲠᲘᲜᲪᲘᲞᲘ ᲐᲚᲔᲥᲡᲐᲜᲓᲠᲘ ᲞᲐᲢᲠᲘᲐᲠᲥᲘᲡ ᲫᲔ ᲛᲝᲡᲐᲚᲣᲚᲘ ᲛᲔᲤᲔᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲬᲘᲜᲐᲨᲔ ᲛᲝᲜᲐᲬᲘᲚᲔᲗᲐ ᲠᲘᲪᲮᲕᲘᲗ ᲓᲐᲛᲬᲧᲝᲡ ᲛᲘᲜᲘᲡᲢᲠᲘᲡ ᲛᲝᲐᲛᲑᲐᲡᲐᲓᲘᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲕᲘᲗ ᲨᲔᲡᲐᲑᲐᲛᲘᲡᲘ ᲡᲠᲣᲚᲘᲐᲓ ᲙᲛᲐᲧᲝᲤᲘᲚᲘᲐ.

ᲨᲔᲜᲘᲜ. ᲡᲠᲣᲧᲝᲤᲜᲔᲚᲘᲡᲐᲜ ᲘᲣᲬᲣᲒᲔᲑᲘᲐᲜ: „ᲛᲝᲚᲐᲨᲐᲠᲘᲐᲜᲘᲡᲐᲛᲘ ᲨᲔᲣᲛᲪᲘᲚᲔᲑᲘᲗ ᲛᲔᲒᲝᲑᲠᲔᲑᲘᲗ ᲓᲘᲝᲜᲘᲖᲘᲡ ᲓᲐ ᲞᲐᲢᲠᲘᲐᲠᲥᲘᲡ ᲫᲔ ᲛᲝᲪᲔᲚᲔᲑᲘᲗ“.

ᲨᲔᲜᲘᲜ. ᲡᲠᲣᲧᲝᲤᲜᲔᲚᲘᲡᲐᲜ ᲘᲣᲬᲣᲒᲔᲑᲘᲐᲜ: „ᲛᲝᲜᲐᲬᲘᲚᲔᲗᲐ ᲨᲝᲠᲘᲡ ᲓᲐᲛᲬᲧᲝᲡ ᲛᲔᲡᲐᲛᲔ ᲓᲘᲓᲘ ᲛᲝᲜᲐᲠᲘ ᲡᲠᲣᲚᲘ ᲐᲚᲔᲥᲡᲐᲜᲓᲠᲘᲡ ᲫᲔ ᲛᲝᲪᲔᲚᲔᲑᲘᲗ“.

ᲨᲔᲜᲘᲜ. ᲡᲠᲣᲧᲝᲤᲜᲔᲚᲘᲡᲐᲜ ᲘᲣᲬᲣᲒᲔᲑᲘᲐᲜ: „ᲛᲝᲜᲐᲬᲘᲚᲔᲗᲐ ᲨᲝᲠᲘᲡ ᲓᲐᲛᲬᲧᲝᲡ ᲛᲔᲡᲐᲛᲔ ᲓᲘᲓᲘ ᲛᲝᲜᲐᲠᲘ ᲡᲠᲣᲚᲘ ᲐᲚᲔᲥᲡᲐᲜᲓᲠᲘᲡ ᲫᲔ ᲛᲝᲪᲔᲚᲔᲑᲘᲗ“.

ᲒᲐᲛᲝᲪᲔᲛᲘᲡ ᲪᲜᲝᲑᲐ

— როგორ უნდა გავივლო ფეხელის სინამდვილე. ᲮᲨᲘᲠᲐᲓ ᲮᲓᲔᲑᲐ, როდესაც ᲗᲕᲘᲗᲔᲚᲘ ᲘᲔᲚᲣᲠᲘᲗᲐᲜ, ᲮᲨᲘᲠᲐᲓ ᲛᲔᲢᲘᲗ ᲛᲘᲜᲓᲐ ᲛᲘᲜᲐᲠᲔᲑᲘᲡ ᲨᲣᲥᲘᲗ ᲓᲐᲛᲬᲧᲝᲡ ᲛᲔᲠᲬᲧᲚᲘᲡ ᲛᲘᲜᲐᲠᲔᲑᲘᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲣᲚᲘ